СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ивелина Аспарухова Йорданова-Василева, дм
Ръководител Катедра „Дерматология, Венерология и Алергология“ Факултет Медицина, Медицински Университет - Плевен

За дисертациония труд на: Деница Иванова Димитрова
На тема: ”Знания, нагласи и практики свързани с антимикробната резистентност в дерматологичната грижа”,
За присъждане на образователна и научна степен „*Доктор*“,
Професионално направление: 7.4 Обществено здраве, Докторска програма „Управление на общественото здраве“

С решение от заседание на факултетен съвет на Факултет „Обществено здравеопазване“ към МУ- Варна по протокол № 266/23.09.26 г. и със заповед № Р-109-322/30.09.2026 г. на Ректора на МУ-Варна съм избрана за член на научното жури, а на основание Протокол № 1/13.10.2026 г. съм определен да напиша Становище по процедура за придобиване на образователната и научна степен „*Доктор*“ на Деница Иванова Димитрова, докторант в редовна форма на обучение в докторска програма “Управление на общественото здраве” към катедра “Социална медицина и организация на здравеопазването”, факултет „Обществено здравеопазване“, МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“-Варна.

Представеният комплект документи е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р. България, правилника за приложението му и правилника за развитие на академичния състав в Медицински Университет Варна.

Кариерно развитие на докторанта. Деница Димитрова завършва бакалавърска степен по специалност „Кинезитерапия“ през 2004 г. в Русенски университет „Ангел Кънчев“, а през 2005 г. придобива и магистърска степен по същата специалност. В периода 2011–2014 г. завършва обучението си в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, където придобива образователно-квалификационна степен „Професионален бакалавър“ по специалност „Медицински козметик“. През 2023 г. е зачислена като редовен докторант в докторска програма „Управление на общественото здраве“ към катедра „Социална медицина и организация на здравеопазването“ на Медицински университет – Варна, с дисертационен труд на тема „Знания, нагласи и практики, свързани с антимикробната резистентност в дерматологичната грижа“. От 2014 г. до момента заема длъжността „Преподавател практика“ в Медицински колеж – Варна към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, където ръководи практически занятия и пред-дипломен стаж, като участва активно в разработването и актуализирането на учебни програми и материали. Участва като изследовател, административен и финансов отговорник в научноизследователски проект по темата на дисертационния труд.

Актуалност на темата. Сред най-сериозните предизвикателства пред съвременното здравеопазване е антимикробната резистентност (АМР) която представлява нарастваща заплаха за общественото здравеопазване. Съвременните научни изследвания показват че наличието на теоретични знания относно антимикробната резистентност невинаги е достатъчно условие за формирането на адекватно поведение. Към настоящият момент липсват комплексни изследвания, които едновременно да анализират знанията, нагласите и практиките свързани с употребата на антибиотици при кожни проблеми, както и превенцията, контрола на инфекциите в козметичните практики и ограничаване на АМР. Актуалността на дисертационният труд се обуславя от широкото приложение на антимикробни средства при лечението на дерматологични заболявания, терапевтичните затруднения, повишената заболеваемост, удължен болничен престой и необходимост от подобряване на здравната грамотност сред мед. персонал.

Структура характеристика и оценка на дисертационния труд. Представеният дисертационен труд е с общ обем 165 страници, в това число: литературен обзор – 50 стр.; цел, задачи, изследователски хипотези, материал и методи – 11 стр.; резултати от собствените проучвания – 34 стр.; обсъждане и синтез на резултатите и изводи - 25стр.; заключение, препоръки и приноси – 7 стр. Трудът е онагледен с 8 таблици и 26 фигури и включва две приложения. Библиографията съдържа 188 източника на латиница.

В **литературния обзор** авторът се спира на антимикробната резистентност, като глобална и национална заплаха. Самолечението, ненужното изписване на антибиотици, замърсяването на околната среда с отпадни води от болници и фармацевтични производства съдържащи антибиотични остатъци и резистентни микроорганизми, създава предпоставки за развитие на резистентни щамове на микроорганизми. Обърнато е специално място на грижите за кожата, често срещани дерматологични заболявания като акне вулгарис, кръстосани инфекции в козметичните салони, опасности от развитие на бактериални, микотични и вирусни инфекции, включително хепатит В и С свързани с процедури с нарушаване на кожната бариера. Работната среда в козметичните салони, близкия контакт между специалистите и клиентите може да създаде предпоставки и за предаване и на въздушно-капкови инфекции. Обърнато е специално внимание на препаратите, които се използват за дезинфекция на средата, оказващи пряко влияние върху резистентността на кожната микрофлора. Впечатление прави разглеждането на регулаторните различия в прилагането на стандартните предпазни мерки, касаещи козметичните салони в различните държави от дисертанта. Въпреки съществените различия в регулаторните модели между отделните държави, в основата на изискванията към козметичните салони се наблюдава ясно сближаване около универсалните принципи на стандартните мерки, утвърдени от СЗО. В своето експозе авторът акцентира и на нормативната уредба, регламентираща превенцията и контрола на инфекциите в козметичните салони в България, Задълбочено са анализирани голям брой литературни данни от научната периодика, свързани със знанията, нагласите и ежедневните практики, което показва много добро познаване на проблема от докторанта.

Целта на дисертационния труд е правилно дефинирана и за нейното изпълнение са формулирани 5 задачи. За целите на изследването са изведени и 6 изследователски

хипотези. Материал и методи са методологично правилно разработени. Проведени са систематичен преглед на научни публикации, официални документи на здравни институции, професионални организации и регулаторни органи. Търсенето е извършено на английски и български език в електронните бази данни PubMed и Google Scholar. За изпълнение на поставените задачи са проведени две собствени проучвания:

В периода от септември до ноември 2025 г. е проведено описателно срезово проучване на знанията, нагласите и поведението на млади хора на възраст 18–35 години относно честотата на акне, самолечението и употребата на антимикробни средства. Ясно са дефинирани критериите за включване и изключване в проучването. Разработен е въпросник от 58 въпроса, структурирани в 6 тематични раздела.

В периода юни – август 2025 г. е проведено описателно срезово проучване на знанията, нагласите и практиките на работещите козметици в България, свързани с контрола на инфекциите в професионалната им работа, както и на отношението им към АМР. Въпросникът включва 45 въпроса, структурирани в 6 тематични раздела. Досега в България подобни проучвания не са провеждани. Използвани са подходящи методи за статистически анализ извършена със софтуера IBM SPSS Statistics, версия 23. Графичното представяне на резултатите е осъществено с помощта на MS Excel. Методите са подбрани спрямо поставените задачи, информативни са и подробно описани.

Резултати и обсъждане. Резултатите от проучванията дават ясен отговор на поставените задачи. Онагледени са прецизно с таблици и фигури, подробно са обяснени и са статистически потвърдени. Проучени са знанията и нагласите, честотата и моделите на самолечение с антибиотици при кожни проблеми сред младите хора. Проучванията са проведени при достатъчен брой изследвани лица. Разгледани са социално-демографските характеристики, честота и тежест на акнето, източници на информация, информираност относно причините и факторите влияещи върху протичането на заболяването, нагласи към възможност за лечение и отношение към самолечението му. Установява се широко разпространение на самолечение при акне с пропуски в антибиотичната грамотност и наличие на рискови поведенчески модели. Проучването сред професионалните козметици разкрива несъответствие между високата самооценка и реално познаване и прилагане на част от мерките за контрол. Получените резултати подкрепят в различна степен изследователските хипотези. Синтезът на резултатите показва, че превенцията на АМР изисква едновременно въздействие върху индивидуалното поведение, професионалната практика и нормативната среда. Повишаването на антибиотичната грамотност, разработването на национални насоки за контрол на инфекциите в козметичните услуги и въвеждане на структурирано продължаващо обучение на професионалните козметици във връзка с контрола на инфекциите и намаляване риска от развитие на АМР се очертават като основни приоритети.

Изводи и Приноси. Формулирани са 11 на брой изводи и 5 бр. приноси които дават представа за извършената научна и изследователска работа във всички етапи на

проведените проучвания. Приемам посочените от кандидата приноси. С практически принос са разработените от нея препоръки, разделени в следните групи: към законодателя, към професионалните организации и обучителните институции, към МЗ, РЗИ, професионалните козметици, козметичните салони, здравните институции и специалистите по обществено здравеопазване. Те биха могли да бъдат използвани при актуализиране на нормативната уредба, разработване на обучителни програми и образователни инициативи. Във връзка с дисертационния труд са представени две пълнотекстови публикации в български научни списания.

Заключение: Представеният дисертационен труд на Деница Иванова Димитрова напълно покрива критериите на Закона за развитие на академичния състав в Р. България, Правилника за приложението му и Правилника за развитие на академичния състав в Медицински Университет Варна, за получаване на научно-образователната степен *„Доктор“* професионално направление 7.4 Обществено здраве. Нейните научни изследвания имат ясно изразен принос към Управлението на общественото здраве в Република България. Приносите на кандидатката са научни, научно-приложни, методични и образователни. Всичко гореизложено ми дава основание да гласувам положително и убедено да препоръчам на почитаемите членове на научното жури да дадат своята позитивна оценка и да присъдят ОНС „Доктор“ на Деница Иванова Димитрова.

Заличено на основание чл. 5, §1, б. „В“ от Регламент (ЕС) 2016/679

гр. Плевен, 2.11.2026 г. проф. д-р Ивелина Йорданова-Василева, дм